

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

گروه محیط زیست

سایر دفاتر:
مطالعات انرژی، صنعت
و معدن
مطالعات حقوقی
مطالعات اقتصادی

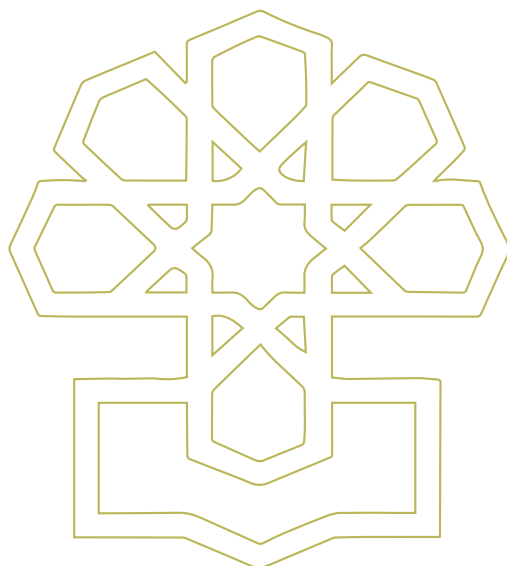
مشخصات گزارش:

دفتر مطالعات زیربنایی

شماره مسلسل:
۲۵۰۱۸۸۸۰

تاریخ انتشار:
۱۴۰۲/۱/۳۰

اجلاس کاپ ۲۷، گامی مهم جهت اجرای نمودن تعهدات

الهه سلیمانی^۱، میترا چراغی^۱، علیرضا رهایی^۲، محمدحسن معادی رودسری^۲، مجید حسین زاده^۳
محمد آدمی ابرقویی^۴، توفیق حسین زاده^۴، علی صابری^۴

چکیده

در جریان مذاکرات اقلیمی بیست و هفتمین کنفرانس تغییرات آب و هوایی سازمان ملل متحد (کاپ ۲۷)، نمایندگان نزدیک به ۲۰۰ کشور جهان برای دستیابی به توافقی جامع با هدف کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای مشارکت داشتند. در این نشست که از ۱۵ تا ۲۷ آبان ۱۴۰۱ با شعار «با هم برای اقدام» به میزبانی مصر در شهر «شرم الشيخ» برگزار شد، در خصوص سه حوزه اصلی تأمین مالی برای جبران ضرر و زیان، انتشار گازهای گلخانه‌ای و تأمین مالی تغییرات آب و هوا بحث و گفتگو شد. نمایندگان کشور ما نیز از شرکت کنندگان در این کنفرانس بودند که تحریم‌های بین‌المللی اعمال شده علیه ایران را مانعی برای دستیابی کشور به فناوری‌ها و منابع جدید در راستای توسعه پایدار و اقتصاد سبزتر بیان کردند. مهم‌ترین نتیجه حاصل از این نشست، داشتن اراده سیاسی روشن کشورها برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای است که این امر مستلزم حمایت‌های همه‌جانبه کشورهای توسعه یافته از کشورهای در حال توسعه در ابعاد مختلف مالی، فناوری و انتقال دانش و تجربیات در مقام عمل است.

۱. تهیه و تدوین کنندگان
۲. ناظران علمی
۳. مدیر مطالعه
۴. اظهار نظر کنندگان

کنفرانس تغییرات اقلیمی سازمان ملل متحد ۲۰۲۲، به عنوان بیست و هفتمین کنفرانس تغییرات آب و هوایی سازمان ملل متحد (COP۲۷) از ۶ نوامبر تا ۱۸ نوامبر ۲۰۲۲ (۱۵ تا ۲۷ آبان ۱۴۰۱) با شعار «با هم برای اقدام» به میزبانی مصر در شهر «شرم الشيخ» برگزار شد. این نشست به ریاست سامح شکرى وزیر امور خارجه مصر با حضور بیش از ۹۰ نفر از سران دولت و نمایندگان حدود ۲۰۰ کشور برگزار شد. نکته مورد توجه این است که امسال، کاپ دوباره به خاورمیانه برگشته است. اولین COP که در خاورمیانه سازماندهی شد در سال ۲۰۰۱ بود که نمایندگان در مراکش، برای کاپ ۷ گرد هم آمدند و در مورد به اجرا در آوردن مفاد پروتکل «کیوتو» از سال ۲۰۰۲ توافق کردند. ۱۰ سال پس از آن نیز، کاپ ۱۸ در خاورمیانه در سال ۲۰۱۲ به میزبانی قطر برگزار شد و نمایندگان موافقت کردند پروتکل کیوتو را تا سال ۲۰۲۰ تمدید کنند. همچنین یکی از دستاوردهای اصلی آن، پیشرفت در مفهوم ضرر و زیان بود. بدین معنا که برخی از کشورهای آسیب پذیر از تغییرات اقلیمی می توانند در صورت مواجهه با شرایط اضطراری آب و هوایی به دنبال کمک مالی ویژه باشند. از دیگر میزبانی های خاورمیانه در اجلاس کاپ، می توان به بیست و دومین کنفرانس تغییرات اقلیمی (کاپ ۲۲) اشاره کرد که در سال ۲۰۱۶ در شهر ریاض کشور مراکش برگزار شد که به بررسی راهکارهای مختلف برای اجرای قوانین بین المللی و وضع قانون کاهش استفاده از سوخت های فسیلی پرداخته شد. ظاهراً همچنان قرار است که خاورمیانه میزبان این اجلاس مهم باشد به طوری که امارات متحده عربی در سال ۲۰۲۳ میزبان کاپ ۲۸ خواهد بود و در مورد بسیاری از تصمیمات بحث برانگیز که در کاپ ۲۷ به نتیجه نرسید، به بحث و گفتگو پردازند.

کاپ ۲۷ در حالی برگزار شد که افزایش بی سابقه غلظت گازهای گلخانه ای و نیز وقوع پدیده های اقلیمی مخرب همچون سیل های پاکستان، موج های پیاپی گرما در اروپا و طوفان و آتش سوزی و خشکسالی را شاهد هستیم.^۴ در جریان این نشست، آنتونیو گوترش، دبیر کل سازمان ملل متحد هشدار داد که این کنفرانس باید پیش زمینه های لازم را برای یک اقدام سریع و شجاعانه با هدف کاهش تغییرات آب و هوایی فراهم کند زیرا مبارزه با تغییرات آب و هوایی، امنیت امروز و بقای فردای ما را به شدت تحت تأثیر قرار می دهد. در این راستا، نمایندگان کشورهای مختلف درباره مسائل اقلیمی گوناگون، از اهداف تعیین شده در زمینه جلوگیری یا کاهش انتشار گازهای گلخانه ای گرفته تا بودجه های حمایتی جهانی در زمینه مسائل اقلیمی به بحث و گفتگو پرداختند. همچنین آنتونیو گوترش موضوع های مورد بحث در کاپ ۲۷ را به سه حوزه اصلی تأمین مالی برای جبران ضرر و زیان، انتشار گازهای گلخانه ای و تأمین مالی تغییرات آب و هوا خلاصه کرد. علاوه بر اینها، رسیدگی به چالش های پیش روی کشورهای در حال توسعه در اجلاس کاپ ۲۷ یکی از موضوع های محوری مورد بحث بود. کشورهای در حال توسعه ای که بسیاری از آنها با اینکه نقش زیادی در انتشار جهانی آلاینده ها ندارند، اما در خط مقدم بحران آب و هوا قرار گرفته اند و بیشتر از بسیاری از کشورهای دیگر با این موضوع درگیر هستند. بنابراین در این گزارش سعی بر آن است تا ضمن پرداختن به موضوع های مورد بحث در کاپ ۲۷، به بررسی اهداف و چشم اندازهای این نشست نیز پرداخته شود.

موضوع های مورد توجه در کاپ ۲۷

در جریان مذاکرات اقلیمی نشست کاپ ۲۷ در شرم الشيخ مصر، نمایندگان نزدیک به ۲۰۰ کشور جهان برای دستیابی به توافقی جامع با هدف کاهش انتشار گازهای گلخانه ای تلاش کردند. در همین راستا، موضوع تأمین مالی تغییرات آب و هوایی، افزایش بودجه حمایتی و کمک سالیانه ۱۰۰ میلیارد دلاری به کشورهای در حال توسعه، در دستور کار قرار داشت. علاوه بر اینها، در این نشست، به اهمیت مشارکت تمام جامعه در اجرای برنامه های جهانی آب و هوا و نیز ارتقای سطح همکاری های بین المللی در راستای دستیابی به توافقی مبتنی بر مشارکت فراگیر و فعال همه ذی نفعان، شفافیت و مسئولیت پذیری و تمرکز بر تحقق وعده های اجلاس پاریس پرداختند. همچنین این کشورها با توجه به گزارش سازمان جهانی هواشناسی^۵ در خصوص افزایش بی سابقه سطح گازهای دی اکسید کربن، اکسید نیتروژن و متان (سه گاز گلخانه ای اصلی) در سراسر جهان،^۶ تأکید بر لزوم انجام اقدام های برنامه ریزی شده جهت کاهش انتشار گازهای گلخانه ای تأکید کردند.

1. Conference of the Parties

2. Shah, Anup. "COP7-Marrakesh Climate Conference." - Global Issues, 11 Nov. 2001, www.globalissues.org/article/297/cop7-marrakesh-climate-conference.

3. Huq, Saleemul. "COP18 in Doha: Loss and Damage". The Daily Star., 21 November 2012, <https://www.thedailystar.net/news-detail-258380>

4. <https://www.un.org/en/climatechange/cop27>

5. World Meteorological Organization (WMO)

6. <https://public.wmo.int/en/greenhouse-gas-bulletin>

مهم‌ترین اهداف کاپ ۲۷

۱ یکی از مهم‌ترین اهداف کاپ ۲۷، ایجاد یک صندوق^۱ برای جبران خسارات ناشی از تغییرات آب و هوایی در کشورهای در حال توسعه به ویژه کشورهای آسیب‌پذیر است. مسئله ایجاد صندوق در این کاپ تصویب شده است، اما نحوه تأمین مالی آن در کاپ ۲۸ امارات متحده عربی نهایی خواهد شد. این مسئله از آنجا اهمیت دارد که اگر مسئله تأمین مالی حل نشود، عملاً اهداف کاهش آلاینده نیز به دنبال آن تحقق نخواهد یافت.

۲ هدف مهم دیگر در اجلاس کاپ ۲۷، حمایت مالی از کشورهای در حال توسعه به منظور تحقق اهداف پاریس و توسعه پایدار است که این مهم از طریق جذب کمک ۱۰۰ میلیارد دلاری در سال از کشورهای توسعه‌یافته به عمل خواهد آمد اما تاکنون این مهم محقق نشده است، از این رو عملاً اهداف کاهش آلاینده نیز به دنبال آن تحقق نیافته است.

۳ کاپ ۲۷ به دنبال آن است که همه کشورهای را ترغیب کند تا در راستای کاهش ۴۳ درصدی انتشار گاز گلخانه‌ای تا سال ۲۰۳۰ نسبت به سال ۲۰۱۹، اقدام‌های برنامه‌ریزی شده و هدفمندی انجام دهند.^۲ در کاپ ۲۶، سعی بر آن شد که میزان انتشار گازهای گلخانه‌ای را با مشارکت‌های تعیین شده ملی^۳ کاهش دهند اما به سبب ناکافی بودن تعهدات، این اقدام به کاپ ۲۷ محول شد، لذا نقش کاپ ۲۷ به عنوان تکمیل‌کننده کار نیمه‌تمام کاپ قبلی بسیار مهم ارزیابی می‌شود.

۴ بحث ذخایر گازی آفریقا، یکی دیگر از مواردی است که در دستور کار جلسات کاپ ۲۷ بوده است. با توجه به اینکه موضوع انرژی با انتشار کم^۴ در متن نهایی بوده است، می‌تواند یکی از مصداق‌های آن جایگزینی گاز به جای زغال سنگ باشد، به همین دلیل گویا سران کشورهای آفریقایی برای انعقاد قرارداد صادرات گاز در این اجلاس حضور پررنگ‌تری داشته‌اند.^۵ افزایش تاب‌آوری در برابر تغییرات آب و هوایی یکی دیگر از اهداف نشست کاپ ۲۷ بوده است که این مهم در حوزه سازگاری مورد توجه قرار گرفته است.

۵ کمک به جوامع به شدت آسیب‌پذیر در پنج حوزه کلیدی آب، طبیعت، غذا، کربن‌زدایی صنعت و سازگاری با تغییرات آب و هوا از دیگر اهداف مهم و محوری در این نشست بود.

خلاصه توافقات‌های مذاکرات در اجلاس کاپ ۲۷

بر اساس متن «برنامه اجرایی شرم‌الشیخ»^۶، بزرگ‌ترین پیشرفت در مذاکرات کاپ ۲۷، درباره حمایت از قربانیان تغییر اقلیم بود. در این متن که به عنوان خلاصه سند توافقات‌های مذاکرات در کاپ ۲۷ درباره مسائل اصلی تلقی می‌شود، بیان شده است که کشورهای در حال توسعه توانستند موافقت همه اعضا را برای ایجاد «صندوق ضرر و زیان» به دست آورند، اگرچه منبع تأمین مالی آن مشخص نشده است اما تأکید شده است که همه بار مالی پرداخت خسارت بر دوش دولت‌های ثروتمند نباشد. مذاکره بر سر موضوع‌های اصلی بحث برانگیز در این باره از جمله منبع تأمین مالی این صندوق و نیز استفاده‌کنندگان از این صندوق، به نشست اقلیمی سال آینده در امارات (کاپ ۲۸) موکول شد. نتایج مذاکرات درباره مسائل کلیدی مطرح شده در اجلاس کاپ ۲۷ به‌طور خلاصه به شرح زیر است:

۱ حذف سوخت‌های فسیلی

در متن سند «برنامه اجرایی شرم‌الشیخ» ضمن لزوم ترویج انرژی‌های تجدیدپذیر، بر توسعه انرژی «کم‌انتشار» نیز تأکید می‌کند. منظور از انرژی کم‌انتشار می‌تواند سوخت گاز طبیعی باشد که هنگام سوزاندن آلاینده کمتری نسبت به زغال سنگ تولید می‌کند یا می‌تواند سوخت‌های فسیلی با فناوری جذب و ذخیره کربن باشد.

۲ تأمین مالی ضرر و زیان (Loss & Damage)

در این اجلاس، با موافقت ایالات متحده و دیگر کشورهای ثروتمند اعضای کنوانسیون تغییر اقلیم، مقرر شد که «صندوقی برای پاسخگویی به ضرر و زیان» ایجاد شود تا از آسیب‌پذیرترین کشورهای در حال توسعه حمایت کند. اگرچه در خصوص منبع تأمین مالی این صندوق توافقی صورت نگرفت اما یک کمیته موقت ۲۴ عضوی تشکیل شد تا به بررسی میزان سرمایه و بودجه مورد نیاز برای صندوق بپردازد. همچنین این کمیته پیشنهادهایی در خصوص نحوه عملیاتی کردن جذب بودجه برای صندوق و چگونگی گسترش پایگاه‌هایی برای جذب بودجه بیان کرده و گزارش خود را برای بررسی به نشست کاپ ۲۸ در امارات ارائه خواهد کرد.

1. Loss and Damage Fund

2. https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cop27_auv_2_cover%20decision.pdf

3. Nationally Determined Contributions

4. Low-emissions Energy

5. <https://www.theguardian.com/environment/2022/nov/14/demand-for-oil-threatens-african-economies>

6. https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cop27_auv_2_cover%20decision.pdf

۳ برنامه کاری کاهش انتشار

در فرایند مذاکرات کاپ ۲۷ کشورها درباره چگونگی کاهش ۴۳ درصدی گازهای گلخانه‌ای به بحث و گفتگو پرداختند. اگرچه اختلاف نظر بسیار زیادی بین کشورهای توسعه‌یافته و اقتصادهای نوظهور وجود داشت، اما توافق شد که مذاکراتی در مورد برنامه عملیاتی کاهش انتشار تا سال ۲۰۲۶ در دستور کار باشد.

۴ مقررات تجارت کربن

در اجلاس کاپ ۲۷، مذاکره‌کنندگان، جزئیات چارچوب طرح جدید تجارت جهانی کربن را تکمیل کردند. با توجه به اینکه بسیاری از گزینه‌های مطرح‌شده در اجلاس کاپ ۲۷ شامل فرایندهای آزمایش‌نشده یا بحث‌برانگیز بودند، از این رو مذاکره‌کنندگان، این‌گونه پیشنهادها را برای بررسی بیشتر به نهادهای تخصصی ارسال کردند. درباره تجارت دوجانبه کربن بین کشورها، متن تصمیم‌های کاپ ۲۷ به دولت‌ها اجازه می‌دهد هرگونه اطلاعات مربوط به مبادله را محرمانه تلقی کنند. در این زمینه کارشناسان نگرانی‌هایی را مطرح کرده‌اند که این موضوع می‌تواند مسبب انجام معاملات مشکوک کنترل نشده شود.

۵ گذار عادلانه انرژی

افزایش تولید زغال سنگ، نفت و گاز برای مقابله با بحران کوتاه‌مدت انرژی از سوی تعدادی از کشورها سبب شد که کشورها، تحولاتی در نظام‌های انرژی ایجاد کنند که از جمله این تحولات می‌توان به رسمیت شناختن گسترش انرژی‌های تجدیدپذیر را بیان کرد. توافق‌های بین اقتصادهای ثروتمند و نوظهور برای دور شدن از زغال سنگ که به عنوان مشارکت در گذار عادلانه انرژی شناخته می‌شود، به عنوان راهی برای تحقق هدف کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای مورد توجه ویژه قرار گرفت. در این راستا، در نشست کاپ ۲۷ کشورها تصمیم گرفتند یک برنامه عملیاتی در مورد «گذار عادلانه» ایجاد کنند و تشکیل یک میزگرد سالیانه را به عنوان بخشی از این روند قرار دهند.

۶ موضوع سازگاری

در موضوعات مورد بررسی در کاپ ۲۷، به موضوع سازگاری توجه ویژه‌ای شده است. سازگاری با تغییرات اقلیمی، همواره برای کشورهای کم‌توسعه که نسبت به این پدیده آسیب‌پذیرتر هستند، از اهمیت خاصی برخوردار بوده و در مذاکرات اقلیمی نیز مورد توجه بوده است. در کاپ ۲۷، کشورها توافق کردند چارچوبی برای رسیدن به هدف سازگاری و تعیین مقدار پیشرفت در زمینه سازگاری ایجاد کنند. این موضوع باید آسیب‌پذیری و تاب‌آوری کشورها را برای مقابله با تغییرات اقلیمی مورد توجه قرار دهد و طیفی از موضوعات شامل آب، غذا و کشاورزی و فقر و شاخص‌ها، معیارها و اهداف را در نظر بگیرد.

۷ تأمین مالی اقلیم

کشورهای ثروتمندی که وعده داده بودند تا سال ۲۰۲۰ مبلغ ۱۰۰ میلیارد دلار به کشورهای در حال توسعه جهت کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و مقابله با تغییرات اقلیمی پرداخت کنند، تاکنون به وعده خود عمل نکرده‌اند. بدیهی است که در چنین شرایطی، تعیین یک هدف جدید مالی در راستای تغییرات اقلیمی برای سال ۲۰۲۵ به کندی انجام شود. عملاً خبری از تصمیم‌گیری در این زمینه تا سال ۲۰۲۴ نیست و متن تصمیم‌های کاپ ۲۷ در این خصوص عمدتاً رویه‌ای است که رویکردهای حاکم بر موضوع را مشخص می‌کند. در این راستا، کمیت و کیفیت هدف جدید مالی مورد توجه است. مشارکت‌کنندگان (توسعه‌یافته‌ها) ترجیح می‌دهند برای پروژه‌های کاهش کربن وام بدهند و در صورت امکان، منابع مالی بخش خصوصی را «بسیج» کنند، اما دریافت‌کنندگان (در حال توسعه‌ها) خواستار کمک‌های بلاعوض از بودجه‌های عمومی به‌ویژه برای اجرای پروژه‌های سازگاری هستند که به‌طور معمول اجرای آنها سودی ندارد، اما برای رویارویی با تغییرات اقلیمی ضروری است. بیشتر بحث در کاپ ۲۷ بر اهداف فرعی و استانداردهای حسابداری موضوع متمرکز بود.

حضور نمایندگان ایران در کاپ ۲۷

نمایندگان برخی دستگاه‌های مرتبط با موضوع تغییرات آب و هوا به ریاست معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست در کاپ ۲۷ در شرم‌الشیخ شرکت کردند. معاون رئیس‌جمهور ایران در سخنرانی روز سه‌شنبه (۱۵ نوامبر) بیان کردند که تحریم‌های بین‌المللی اعمال‌شده علیه ایران، مانعی برای دستیابی کشور به فناوری‌ها و منابع جدید در راستای توسعه پایدار و اقتصاد سبزتر است. همچنین می‌توان چنین بیان کرد که این اقدام‌ها، دسترسی به انتقال منابع مالی، فناوری‌های جدید و ابزارهای ضروری مورد نیاز برای برداشتن گام‌های مؤثر ملی در کاهش و سازگاری و همچنین بهبود کیفیت هوا را به‌طور جدی محدود کرده است.^۱

نکته مورد توجه این است که بر اساس نشست‌های پیشین، اطلاعات لازم در زمینه روش‌های کاهش گازهای گلخانه‌ای به دست آمده است اما شکاف بین دانش و عمل همچنان باقی مانده است و این شکاف ناشی از این است که کشورها در اجرای تعهدات خود بسیار ضعیف عمل کرده‌اند. به عبارت دیگر، در بسیاری از کشورها بین کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و کاهش مورد نیاز فاصله زیادی وجود دارد. اگر دستیابی به انتشار صفر، هدف بلندمدت جهانی است، لازم است کشورها با اجرای تعهدات شان، این شکاف را پر کنند. به همین دلیل کاپ ۲۷ با شعار «با هم برای اقدام» کار خود را شروع کرد و به شدت بر این موضوع تأکید کرده است.

دومین موضوع مورد توجه در این راستا این است که رسیدگی به بحران آب و هوانه تنها به پول زیادی نیاز دارد - تریلیون‌ها دلار - بلکه تغییر روش کار در کل سیستم مالی جهانی را نیز می‌طلبد. بدین مفهوم که علاوه بر کمک‌های مالی که کشورهای توسعه یافته متعهد به پرداخت آن به کشورهای در حال توسعه شده‌اند، ضرر و زیان مالی ناشی از اجرای پروژه‌ها نیز باید محاسبه شده و مورد توجه قرار گیرد. کشورهای توسعه یافته متعهد شدند که هر سال ۱۰۰ میلیارد دلار برای اقدام‌های آب و هوایی به کشورهای در حال توسعه کمک کنند که این مسئله در خلال اجلاس کاپ ۱۵ در شهر کپنهاگ دانمارک متعهد شد و مبنای آن تا سال ۲۰۲۰ بود، اما این وعده هنوز محقق نشده است. این تعهد در اجلاس پاریس تکرار شد و تا سال ۲۰۲۵ تمدید شد. در خصوص ضرر و زیان مالی ناشی از اجرای پروژه‌ها، بدین صورت است که هر پروژه تا چه میزان می‌تواند در انتشار گازهای گلخانه‌ای و تغییرات آب و هوایی نقش داشته باشد، از این رو تلفات ناشی از آن محاسبه می‌شود. تلفات و آسیب‌های ناشی از آثار نامطلوب تغییرات آب و هوایی می‌تواند شامل موارد مربوط به رویدادهای شدید آب و هوایی باشد. همچنین رویدادهای جانبی مانند افزایش سطح دریا، اسیدی شدن اقیانوس‌ها، از دست دادن تنوع زیستی و موارد دیگر را شامل می‌شود. در کاپ ۲۶، این خواسته اصلی کشورهای ساحلی بود که با بالا آمدن آب دریا بخش اعظمی از شهرهای آنها به زیر آب خواهند رفت.

جمع‌بندی و ارائه پیشنهادها

هدف کاپ ۲۷ این است که با تعریف دقیق‌تر راهکارهای اجرایی جهت کاستن از میزان انتشار گازهای گلخانه‌ای، دولت‌ها را به سوی این مهم ترغیب کند. همچنین از اهداف این نشست افزایش میزان سازگاری و مقاومت انسان و طبیعت در شرایط گرمایش زمین بود. از سوی دیگر، در راستای اهداف این اجلاس، کمک به جوامع به شدت آسیب‌پذیر و مشارکت فراگیر و فعال همه ذی‌نفعان به طور خاص در پنج حوزه کلیدی تأمین آب، امنیت غذایی، طبیعت، کربن زدایی صنعتی و سازگاری با تغییرات آب و هوا مورد توافق قرار گرفت که دستیابی به این هدف از طریق افزایش کمک‌های مالی کشورهای ثروتمند و توسعه یافته به کشورهای در حال توسعه امکان‌پذیر خواهد بود. علاوه بر این، تلاش بر این بود که ضرر و زیان ناشی از اجرای پروژه‌ها شناسایی شده و یک چارچوب نهادی برای مقابله با آن ایجاد شود. از آنجایی که کشور ایران نیز از مشارکت‌کنندگان این اجلاس است، توافق‌های صورت گرفته در این اجلاس می‌تواند در تصمیم‌گیری‌های داخلی مورد توجه قرار گیرد. بنابراین در ادامه، پیشنهادهایی برای بهبود فرایند سیاستگذاری در کشور در راستای اهداف این نشست ارائه شده است.

۱ در حال حاضر سهم زیادی از آلودگی هوا و انتشار گازهای گلخانه‌ای توسط کشورهای در حال توسعه ناشی از انتقال فناوری‌های قدیمی و جانمایی صنایع آلوده‌کننده در این کشورها توسط کشورهای توسعه یافته می‌باشد که خود به صورت مستقیم و غیرمستقیم از مزایای آن استفاده می‌کنند. مسئولیت اصلی در خصوص پیامدهای زیست محیطی ناشی از انتشار این آلاینده‌ها نیز بایستی متوجه کشورهای توسعه یافته باشد. در کشور ما نیز به دلیل وجود منابع سرشار از سوخت‌های فسیلی استفاده مناسب از این منابع کاملاً توجیه‌پذیر بوده و با توجه به روند توسعه کشور، نبایستی بدون توجه به تبعات منفی اقتصادی ناشی از محدودیت مصرف این منابع، تعهدات الزام آور در این سلسله اجلاس‌ها داده شود. در این راستا ایجاد فضای مطالبه‌گری جهت رفع تحریم‌های تأثیرگذار برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای (با انتقال فناوری‌های جدید، ارتقا صنایع موجود، بهبود کیفیت سوخت و ...) بایستی پیگیری شود.

۲ با توجه به اینکه سازمان‌های مالی مختلفی مانند MDBها^۱ و GCF^۲ در این کاپ حضور داشتند احتمالاً به زودی پروژه‌های جدیدی در زمینه پروژه‌های سازگاری با تغییر اقلیم تعریف می‌گردد. برای جذب کمک‌های جهانی، سازمان‌های معرفی شده در گزارش مانند GCF و همچنین مؤسسه‌های مالی گروه MDBs امکان تخصیص وام را دارند. به ویژه صندوق اقلیم سبز یا GCF تمرکز بیشتر بر مسئله سازگاری دارد. رابطه با هماهنگ‌کننده با این صندوق در ایران، سازمان حفاظت از محیط زیست است که با تهیه پروپوزال مناسب می‌توان نسبت به جذب سرمایه از این صندوق اقدام کند.

۳ استفاده از خدمات مشاوره‌ای، کمک‌های فنی و یا تجربیات بانک جهانی می‌تواند نقش مهمی در رسیدن به اهداف این اجلاس داشته باشد. این بانک با اعطای وام و یا کمک‌های بلاعوض تسهیلات مالی و همچنین با ارائه خدمات مشاوره‌ای، کمک‌های فنی و یا برگزاری سمینارها و کنفرانس‌ها دانش و تجربیات خود را به کشورهای عضو منتقل می‌کند. بهره‌گیری از کمک‌های فنی و مشاوره‌ای کارشناسان برجسته بانک، از مزایای مهم همکاری بانک است که باعث می‌شود مجریان پروژه‌ها و کارشناسان داخلی به واسطه این همکاری‌ها، با آخرین

1. Multilateral Development Banks
2. Green Climate Fund

تحولات تکنولوژیکی و اقتصادی جهان آشنا شوند.

سیاست حقوقی ایجاب می کند هر گونه اقدامی به سمت پذیرش تعهدات جدید بین المللی در حوزه تغییرات آب و هوایی، کاهش گازهای گلخانه‌ای و یا محیط زیست صورت نپذیرد مگر اینکه موارد زیر انجام شود:

اولاً: در ابتدا میزان پایبندی و توان اجرای تکالیف و توصیه‌ها در قوانین داخلی - اعم از اسناد بالادستی و قوانین عادی - در این زمینه مورد بررسی و سنجش قرار گیرد و در صورتی که اجرای همه یا بخشی از قوانین داخلی با مشکل و یا تاخیر قابل توجه مواجه باشد پذیرش تعهدات و مسئولیت های جدید بین المللی فاقد توجیه و یا نیازمند امکان سنجی و ضرورت سنجی دقیق خواهد بود. ثانياً: در فضای کنونی که تحریم‌های ظالمانه و یکجانبه آمریکا به صورت حداکثری بر کشور ایران اعمال می شود پذیرش تعهدات بین المللی به ویژه تعهداتی که دارای بار مالی هستند نیازمند بررسی های دقیق می باشد. ثالثاً: لازم است وضعیت کشورهای متعهد به کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای - به ویژه کشورهای صنعتی - و همچنین کشورهای منطقه در این خصوص جهت اتخاذ هر گونه تصمیم گیری، به صورت دقیق بررسی شود. بنابراین آنچه بیان شد پیشنهاد پذیرش تعهدات جدید در این حوزه باید پس از بررسی های مذکور و بیان نتایج دقیق آن انجام پذیرد.

منابع و مأخذ

1. <https://www.undp.org/stories/future-climate-action-will-be-decided-egypt-heres-what-you-need-know-about-cop27>
2. Shah, Anup. "Cop7-Marrakesh Climate Conference." - Global Issues, 11 Nov. 2001, www.globalissues.org/article/297/cop7-marrakesh-climate-conference.
3. Huq, Saleemul. "COP18 in Doha: Loss and Damage". The Daily Star, 21 November 2012, <https://www.thedailystar.net/news-detail258380->
4. <https://public.wmo.int/en/greenhouse-gas-bulletin>
5. https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cop27_auv_2_cover%20decision.pdf
6. https://www.globalccsinstitute.com/wp-content/uploads/2022/11/COP-27-OUTCOMES_291122.pdf
7. Susan Hayeri Yazdi et al., 2022. Analysis of COP26 Meeting with Emphasis on the Situation in Iran. Human and Environment, No. 59, Winter 2021.

